

smo se mi dosad možda stidjeli i s kojima nijesmo znali šta bi činili. On nam pokazuje kako sve u našem životu: i umornost i naše slabosti, čak i učinjeni grijesi mogu služiti našem posvećenju, kako ništa u životu nije na odmet. Ova su razmatranja prava mala remek-djelca, koja novom snagom otkrivaju stvari možda već poznate i čine da na sav svoj život počnete gledati dubokom zbiljom i nekom mirnom srećom: potpunom vjerom i pouzdanjem, da je sve pred nas stavljeno zato da nas Bogu vodi. Pisac sam veli u predgovoru: »Držali smo, da je bilo nepotrebno dati ovim »molitvama svih časova« kakvu dijalektičku okosnicu, razdijeliti ih na uvode, točke itd. Nijesmo dapače htjeli da ih poredamo kakvim posve stalnim redom. Ure u životu ljudi ne pokoravaju se apsolutnim zakonima i kreposti nam ne postaju potrebne jedna po jedna, kako su učeno poredane u kakvom teološkom djelu. Dobrohotni će čitalac primijetiti uostalom, da se misao u ovom djelu ne razvija na sreću i da se osjećaji ne redaju kao u kakvoj zbrci. To što smo željeli... to je da izravnano puteve Duha, onoga Duha, koji ostaje gospodar svoga djelovanja i koga ne može vezati stroгим metodama.« To što veli auktor, to je jednoglasno rekla i sva svjetska kritika: napuštanje ukočenih i već dosadnih oblika obradivanja ne znači nikakvo udaljivanje od prave duhovne stvarnosti. Baš time što je napustio te oblike, koji samo uspavljaju dušu, pisac je uspio dati klasično djelo duhovne literature. Bogatstvo slika i riječi, što ga u piščevim djelima sretamo daleko od tog da bi rastresali, samo sigurnije vode jedinoj i jakoj misli, koju svako razmatranje redovito sadržava. Stoga čovjek i osjeća, dok čita ove stranice, kako se u njemu pokreće ne samo razum i volja, nego čitava duša, koju obuzme neodoljiva želja da se očisti od sveg što nije Božje. Shvatljivo je stoga posve da su najveći asketski učitelji našeg vremena otkrili u prvom svesku put čišćenja, a u slijedeća dva put prosvjetljenja i put sjedinjenja, iako pisac sam nije toga nigdje izričito rekao.

Ovo je djelo izašlo kao druga knjiga izdanja »Vrela Života« (prva je Lallemant, Nauka o duhovnom životu, cijena Din. 30.—). Tko se pretplati na obje knjige »Vrela života«, to jest »Molitva svih časova« — II. i III. iznosi 38.— Din. za obje skupa.

Petar Grgec: Na goru Gospodnju. Anketa o hrvatskoj katoličkoj književnosti, 8°, str. 65, Zagreb 1935. Cijena 10 dinara. — U ovoj knjizi izrekli su neki hrvatski katolički književnici i njihovi prijatelji svoje mišljenje o sadašnjem stanju u hrvatskoj književnosti i o načinu, kako bi se imala podići katolička književna produkcija i knjižarska izdavačka aktivnost. Veće su ili manje rasprave napisali: Petar Grgec, Jeronim Korner, Nedjeljko Subotić, Mate Meštrović, fra Gašpar Bujas, dr. Ivo Kečkeš, Mato Paljug, Gašo Šram, Hrvoje Bor, prof. dr. Andrija Živković i dr. Ljubomir Maraković. Dosada ni u kojoj drugoj našoj knjizi nije izneseno toliko misli i pogleda o teoriji katoličke književnosti i o praktičnom životu, radu i organizaciji katoličkih književnika. Preporučujemo.

Arrighini A. Ai margini del Vangelo, Marietti, Torino 1934. str. VI—541. — Rimski propovjednik i pisac Arrighini sabrao je u ovoj knjizi razne historijske činjenice iz Evandjelja i židovske arheologije. Stvari svakako

potrebne u svrhu razumijevanja sv. Teksta. Bez naučnih težnja želi pisac samo popularizirati, što su utvrdili sv. Oci, naučitelji i stručnjaci-egzegete; htio je podati praktični priručnik, koji će biti »peto Evanđelje« (str. V.) onim četirima. Piše lijepim i glatkim jezikom. Zorno se čitaocu pretstavlja slika, koju opisuje.

Po naslovu »Ai margini del Vangelo« zaključili bi, da se radi o povjesti onog doba kao okviru evanđeoskih opisa. Arrighini naprotiv piše u glavnom o životu i djelima Isusovim sa nekim ekskurzijama. Knjiga ima dva dijela: I. Rođenje i život (str. 1—266). 2. Muka, smrt i uskrsnuće Isusa Krista (—541).

Dugi uvod govori o mesijanskim proroštvima, koje navodi redom. Zaista čudno, što ni jednom riječju ne spominje u ovom nizu Protoevanđelja Gn 3, 15. Jednako su ispušteni mesij. mjesta Dt 18, 15. o vječnom Vodi i Proroku, kao i 2 Kr 7, 16. i 23, 17. Kao da je izbjegavao teža mjesta! Ne navodi tobož sva radi nemogućnosti, jer veli, da Talmudisti i kompilatori Targuma broje 456 mesijanske slike u St. Zavjetu (str. 9.). Držim da se pisac i previše zaletio, kad bi htio slike i tipove baš u svemu, pa i u pojedinostima etiam in adiunctis utvrditi, kad veli (str. 10): »Così in quell Melchisedecco che appare nelle più remote età della storia, senza genealogia, ravvisa la generazione del Verbo che si perde nel seno di Dio?« U čemu ne vidim samo retorski upit, na koji ne daje odgovora. Za mene je ovakvo mišljenje neodrživo.

Prevelika je koncesija, kad pisac u drugom poglavlju (str. 14) pod naslovom: Aspettazioni messianiche citira natpise Druida u Chartres, Chalon na Marni, Autun, Dijon, Nogent, pa skandinavske, egipatske, američke, kineske i druge (str. 16—21) kao da bi pristajali uz biblijska očekivanja prema navještanju Proroka. U opće u mesijanizmu kao i kasnijim genealogijama i hronologiji ne pokazuje se dovoljno solidnosti. Kod popisa pučanstva u rimskom carstvu (Lk 2) i ne spominje novije radove O'Rourkea i Lagrangea, koji su, premda zastupaju protivna mišljenja, unijeli mnogo svijetla u vrlo teška i zakučasta pitanja.

Za nas je posebno zanimivo, gdje na str. 61 i 62 govori o legendi (»e allora avvenne il miracolo della sua prima traslazione«) prenosa sv. Kućice nazaretske na naš Trsat, gdje veli, »non era quivi onorata come lei (Bl. Djeвица Marija) desiderava«. I dalje: »La tradizione narra infatti come in quella notte gli angeli scendessero di nuovo a togliere la casa della loro Regina ai poco devoti abitanti di Tersatto....«

Izaija gl. 58-66 opisuje kraljevstvo Mesije, djelovanje milosti pravde. Čistoća i druge kreposti sjat će u novom Sionu. 62. 5: habitabit enim juvenis cum virgine ima se shvatiti u gornjem smislu. Arrighini, neznam kako, tu vidi proroštvo o sv. Josipu (str. 81).

Također mi je nepoznato, što tvrdi (str. 32), da bi svi egzegete naučavali, da je početak javnog života Isusova morao biti sa smrću sv. Ivana Krstitelja. Naprotiv djeluju neko vrijeme zajedno obojica Mt 3. Mk 1, Lk 7, Iv. 3 i dr.

Jako pak mučno djeluje na čitaoca, kad na str. II. čita, da je Nabukodonozor pobjednik prešao Afriku, Španjolsku, Galije i druge zemlje. O tom u vrelima ni riječi.

Str. 258 i sl. identificira griješnicu Lk 7, 34, opsjednutu iz Magdale Lk 8, 1 sl. Mariju, sestru Marte Lk 10, 38—42 s Iv 11 gl. 12 i 20., 21. kao i Mt 27, 55., Mk 15, 40. 41. Sve oznaučuje jednim zajedničkim imenom »Magdalena«.

Str. 283 u magarcu, na komu još nitko nije jašio, a Gospodin je prvi na njemu svečano ušao u Jeruzalem, vidi naš pisac tip židovskog naroda, koji će neprijatelji pokoriti i ukrotiti.

Str. 288. Uz Petra pripravlja zadnju večeru i Ivan. Slika je to crkvenog jedinstva, jer misli na jedinstvo cultus. Petar glava Crkve, namjesnik Kristov. Uz njega Ivan — katolički biskupi po Božjoj odredbi uz Petra.

Dobro su iznesena razna mišljenja o zadnjoj večeri gledom na 13. i 14. Nisana, a da se sam ne opredjeljuje ni za jedno (str. 291. i dalje).

Str. 305 i dalje riješava sinoptičko pitanje kako nijedan do sada. Arrighini ne nailazi ni na kakve poteškoće; sve mu ide od ruke. Sva tri sinoptika crpila su iz zajedničkog vrela, usmene predaje. Jer su pisali u različito doba i pojedini u drugčijim prilikama, pa ni cilj im nije bio potpuno isti, sve ovo tumači one razlike. Vodio je svete pisce Duh Sveti. Zajamčena je na taj način inspiracija i inercija.

Str. 318—329. iznosi vrlo čudno i ružno mišljenje, a obradba ispod svake kritike. U vezi stoji s onim, što sam spomenuo za str. 258. Veli, da je Juda izdao svog Učitelja radi odvratnosti, koju je imao prema Gospodinu. Juda je do te odvratnosti došao, kad je vidio, da »bivša« griješnica iskazuje Spasitelju ljubav i ide za Njim. Na str. 325. pak čitamo: »Dunque anche nel delitto di Giuda: cherchez la femme«, jer nam Evangelista samo veli, da je bio tat i da je imao kesu Iv 12, 6.

Str. 452 ničim ne potvrđuje svoje tvrdnje, da je Marija umrla u Efezu.

Str. 465—468. gdje je govor o smrti Gospodina veli srčanom kolapsu, umiranju, nesvjestici. Cava pita, da li je uzrok bio pleuritis. — Ovdje je zbilja svega nadrobljeno.

Arrighini je sve stvari prikupio i kako je našao kod pojedinih pisaca unosio je u svoju knjigu, a da nije sam proučavao ni produbljavao.

Obaziruć se na navedene nedostatke može knjiga poslužiti svećenicima kod privatnog čitanja i pripreve na propovijedi i katehizaciju. Lijepe su i praktične moralne aplikacije, koje slijede iza svakog poglavlja.

Dr Nikola Žuvić.

Allevi L., Ellenismo e Cristianesimo, Milano, »Vita e Pensiero«, 1934, str. 331.

Racijonalistički kritičari priznaju vlastitosti svim narodima. Židovima niječu i mogućnost da bi bilo u čemu bili originalni. Sve u stilu da dokažu upliv stranih religija na formaciju židovske. Kad bi im to uspjelo, na mjesto Božjeg upliva, Objave, stupili bi poganski elementi. Ista metoda u pobijanju Kršćanstva.

Premda je bliži orijent bio na visokom stepenu kulture, helenizam, koji je cvao posljednja dva vijeka pr. Krista, transformirao je i duhove. Nije potpuno poštedito ni samih Židova. Nauk je doduše ostao čist, ali način mišljenja, izražavanja kao i javni život postajao je sve više i više